

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1933

Vragen van de leden **Van der Lee** (GroenLinks) en **Sjoerdsma** (D66) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de acties van China tegen Litouwen naar aanleiding van het openen van een Vertegenwoordiging van Taiwan in Vilnius* (ingezonden 2 februari 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (ontvangen 1 maart 2022).

Vraag 1

Welke stappen heeft de regering ondernomen om Litouwen te ondersteunen gezien de economische sancties die China heeft ingesteld tegen Litouwen?

Antwoord 1

Nederland is solidair met Litouwen en spreekt zich uit tegen de Chinese maatregelen. Zo heeft de Minister-President op 26 januari jl. in gesprek met de Chinese premier Li Keqiang de Nederlandse zorgen uitgesproken over de economische druk op Litouwen en daarbij aangegeven dat de ontstane situatie tussen China en Litouwen ook aan de betrekkingen tussen de EU en China raakt. Het kabinet benadrukt zowel bilateraal als in EU-verband de noodzaak van EU-eenheid en solidariteit wanneer individuele lidstaten geconfronteerd worden met economische en/of diplomatieke dwangmaatregelen van derde landen. De situatie rond Litouwen is ook aan de orde geweest tijdens de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) op 13 en 14 januari en de informele Raad Buitenlandse Zaken Handel op 14 februari. Het kabinet verwelkomde eerder al de verklaring van de Hoge Vertegenwoordiger Borrell en Commissaris Dombrovskis waarin zij uitspraken tegen de Chinese maatregelen. Ook in recente bilaterale hoogambtelijke consultaties met Litouwen is uitvoerig gesproken over deze kwestie en de mogelijkheden tot samenwerking met en steun aan Litouwen.

De EU heeft op 27 januari jl. consultaties met China aangevraagd binnen de Wereldhandelsorganisatie (WTO) over de Chinese handelsbelemmeringen¹. Dit is de eerste stap in een geschillenbeslechtsingsprocedure bij de WTO. Het kabinet staat volledig achter deze stap van de EU.

¹ Zie https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2022/january/tradoc_160022.pdf voor het verzoek tot consultaties waarin de EU de vermeende strijdigheid met WTO-regels nader uiteenzet.

Vraag 2

Welke plannen heeft de regering om de handelsbetrekkingen met Litouwen te verstevigen, in het licht van de economische sancties die tegen Litouwse bedrijven zijn uitgevaardigd?

Antwoord 2

De handelsbetrekkingen tussen Nederland en Litouwen zijn goed. Nederland staat in de top vijf van belangrijkste handelspartners met Litouwen. Nederland is solidair met Litouwen en zet zich samen met de andere EU-lidstaten in om de handelsrelatie te behouden.

Vraag 3

Op welke manier heeft u of uw voorganger zich in recente gesprekken met China uitgesproken over de bedreigingen, en sancties van China die tegen Litouwen zijn uitgevaardigd naar aanleiding van de opening van de Vertegenwoordiging van Taiwan in Litouwen?

Antwoord 3

Ik heb dit punt opgebracht in mijn gesprek met de Chinese Minister van Buitenlandse Zaken Wang Yi op 11 februari jl. en aangegeven dat deze gevoelige situatie in dialoog tussen de EU en China moet worden opgelost. Zoals gemeld in het antwoord op vraag 1, heeft ook Minister-President Rutte op 26 januari jl. in gesprek met de Chinese premier Li Keqiang de Nederlandse zorgen overgebracht over de economische druk van China op Litouwen en daarbij benadrukt dat de ontstane situatie de EU-China betrekkingen raakt.

Vraag 4

Bent u van mening dat de acties ondernomen door China om import van Litouwse goederen te blokkeren in strijd zijn met de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel 1994?

Antwoord 4

Ja. De Chinese maatregelen zijn specifiek gericht tegen Litouwen en belemmeren de Litouwse handel op ongerechtvaardigde wijze. Daarbij druisen de maatregelen in tegen het non-discriminatiebeginsel van de GATT – in het bijzonder het *Most-Favoured Nation*-principe, dat stelt dat alle WTO-leden elkaar gelijk moeten behandelen. Ook zijn de maatregelen niet in lijn met verschillende andere WTO-akkoorden, zoals de General Agreement on Trade in Services (GATS), de Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures (SPS Agreement), de Trade Facilitation Agreement (TFA) en het toetredingsprotocol van China. De EU heeft daarom, zoals hierboven gesteld, in de WTO consultaties met China aangevraagd over de Chinese maatregelen. Het kabinet steunt deze stap.

Vraag 5

Heeft u reeds met Duitsland en Frankrijk gesproken over de druk die China op Duitse bedrijven uitoefent om uit Litouwen te vertrekken? Wat doet de EU tegen deze druk?

Antwoord 5

Mijn Franse en Duitse collega's maken zich net als ik grote zorgen over de maatregelen die China treft t.a.v. de Litouwse economie. Ik heb benadrukt dat EU eenheid en solidariteit cruciaal zijn. De EU blijft de Chinese autoriteiten oproepen de handelsmaatregelen op te heffen en het geschil op te lossen. Voorzitter van de Europese Commissie Von der Leyen en Handelscommissaris Dombrovskis volgen de situatie nauwlettend. Tevens heeft de EU consultaties met China aangevraagd bij de WTO, zie het antwoord op de vragen 1 en 4. Hoewel de Chinese maatregelen vooral op Litouwen zijn gericht, vormen deze ook een aantasting van de integriteit van de interne markt. De maatregelen raken namelijk ook intra-EU handel en waardenketens en dus ook het bedrijfsleven in andere EU-lidstaten.

Vraag 6

Welke plannen heeft u om de risicoanalyses voor bedrijven die in China opereren te updaten naar aanleiding van de economische sancties die door China zijn opgelegd aan Litouwen? Hoe kwetsbaar zijn Nederlandse bedrijven in dit opzicht?

Antwoord 6

Het kabinet heeft tot dusver geen signalen ontvangen van het Nederlandse bedrijfsleven dat het (indirect) geraakt is door de Chinese maatregelen tegen Litouwen. Desalniettemin blijft het kabinet de situatie monitoren door middel van gesprekken met het bedrijfsleven.

Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het maken van een risicoanalyse van hun internationale handelsactiviteiten. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) heeft in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken een aantal instrumenten ontwikkeld om het bedrijfsleven te ondersteunen bij het maken van een dergelijke risicoanalyse. Zo is er een *China Business Tool* ontwikkeld, waar bedrijven online gebruik van kunnen maken. Daarnaast worden bedrijven door RVO, het Postennet in China en het Ministerie van Buitenlandse Zaken regelmatig geïnformeerd over actuele ontwikkelingen en de kansen en risico's van het zakendoen met China.

Vraag 7

Bent u voornemens om een afspraak in te plannen met Taiwanese ambtenaren om de acties van China naar aanleiding van het openen van de Vertegenwoordiging te bespreken?

Antwoord 7

Er is regelmatig ambtelijk contact met Taiwanese vertegenwoordigers, zowel hier als in Taipei. Daar worden deze zaken ook besproken.

Vraag 8

Welke stappen heeft u ondernomen om ondersteuning te bieden aan Taiwan naar aanleiding van de toenemende druk van China na het openen van de Vertegenwoordiging van Taiwan in Litouwen?

Antwoord 8

Taiwan is voor Nederland op economisch, cultureel en wetenschappelijk vlak een belangrijke partner. Nederland blijft zich samen met EU-partners sterk maken om de ruimte die er binnen het kader van het één-Chinabeleid is om goede relaties met Taiwan te onderhouden maximaal te benutten.

Vraag 9

Hoe staat het met de ontwikkeling van het EU-anti dwanginstrument of andere gemeenschappelijke EU-instrumenten die landen beschermen tegen dwangmaatregelen van derde landen?

Antwoord 9

Het wetsvoorstel voor een anti-dwanginstrument wordt momenteel besproken in de Raad onder het Franse voorzitterschap. De Kamer is 4 februari jl. geïnformeerd over de kabinetspositie in de Raad middels een BNC-fiche.² Het kabinet acht het van belang dat de EU zoveel mogelijk in gezamenlijkheid op economische dwang reageert. Het kabinet zet zich er daarom ook voor in dat lidstaten elkaar zo snel mogelijk informeren op het moment dat zij te maken krijgen met economische of diplomatieke druk uit derde landen zodat een gezamenlijk handelingsperspectief kan worden geformuleerd. Verder zet het kabinet zich in algemene zin actief in voor het versterken van de onderlinge solidariteit binnen de EU en voor open strategische autonomie van de EU, zoals uiteengezet in het coalitieakkoord. Daarmee wordt de weerbaarheid van de EU en lidstaten vergroot, onder andere tegen (economische) druk van derde landen. Daarbij dient het gehele EU-instrumentarium in samenhang te worden gezien. Het kabinet zal de Kamer op gezette tijden informeren over de verschillende initiatieven.

² BNC-fiche anti-dwang instrument.

Vraag 10
Kunt u deze vragen afzonderlijk beantwoorden?

Antwoord 10
Ja.